

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

«31» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ НЕРІВНОСТЕЙ
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія/Sociology»
вид дисципліни: обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020/2021
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: професор Куценко О.Д.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник: Куценко Ольга Дмитрівна – доктор соціологічних наук, професор, в.о. завідувачки кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. зав. кафедри _____

(підпис)

Куценко О.Д.

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії _____

Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів сучасні знання про системні прояви та причини соціальної нерівності, провідні методології соціологічного дослідження нерівності, їх причин та наслідків (з точки зору евристики та обмежень методологій), навчити здійснювати соціологічну експертизу стану і причин соціальних нерівностей в суспільстві \ групі \ організації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- Знати основи теорії соціальної структури і стратифікації;
- Вміти працювати з соціологічними даними, здійснювати їх статистичний аналіз;
- Володіти навичками роботи з англійською науковою літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни / референс: Дисципліна фокусується на вивченні методологічних підходів в дослідженнях соціальних нерівностей, їх форм прояву, причин та наслідків в суспільстві. Принциповою складовою є відпрацювання знання про способи соціологічної ідентифікації та вимірювання багатомірних нерівностей в термінах спроможності скористатись благами, рівня та якості життя, бідності і багатства, соціального відторгнення, ефектів приналежності до соціальних класів і статусних груп. Програма супроводжується аналітичними завданнями і дослідницькою роботою в малих групах протягом семестру.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Оволодіти сучасними методологічними підходами до вивчення соціальних нерівностей, виявлення їх чинників;
- Сформулювати вміння здійснювати соціологічну експертизу стану нерівностей;
- Поглибити соціальну чутливість до проявів соціальних нерівностей, критичне мислення;
- Розвинути вміння обговорення, обґрунтування та презентації результатів дослідження нерівностей.

Вивчення дисципліни сприяє оволодінню наступними компетентностями:

- зк4. Здатність працювати в міжнародному контексті, зокрема читати професійну літературу, писати й спілкуватися англійською або іншими іноземними мовами.
- зк9. Здатність діяти соціально відповідально, маючи за опертя професійної етики соціолога.
- зк11. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.
- фк1. Здатність застосовувати сучасні та новітні соціологічні концепції й теорії для аналізу та інтерпретації соціальних явищ і процесів.
- фк3. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати актуальні проблеми українського суспільства та глобальної спільноти.
- фк4. Здатність зіставляти соціокультурні особливості, соціальні відмінності та нерівності, причини їхнього виникнення та наслідки для суспільного розвитку.
- фк10. Здатність дотримуватися принципів професійної етики соціолога та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
- фк15. Здатність проводити порівняльні дослідження та робити висновки стосовно природи і причин подібностей і відмінностей різних соціумів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати сучасні та новітні соціологічні концепції й методологічні підходи до вимірювання та інтерпретації соціальних нерівностей	Лекції, практичні заняття	Експрес- опитування, усна відповідь, тест	15
2.1	Вміти застосовувати сучасні та новітні соціологічні концепції й методологічні підходи до вимірювання та інтерпретації соціальних нерівностей	Лекції, самостійна робота	Практичні завдання, дискусії в класі	15

2.2.	Вміти виявляти, діагностувати та інтерпретувати актуальні проблеми українського суспільства та глобальної спільноти у зв'язку із соціальними нерівностями	Практичні заняття, самостійна робота	Аналітична записка, обговорення в класі	15
2.3.	Вміти зіставляти соціокультурні особливості, соціальні відмінності та нерівності, причини їхнього виникнення та наслідки для суспільного розвитку	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання, есе, експрес- опитування	15
2.4.	Вміти здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел	Практичні завдання, самостійна робота	Командний дослідницький проект	15
3.1.	Демонструвати вміння працювати в міжнародному контексті, зокрема читати професійну літературу, писати й дискутувати	Практичні завдання, дискусії, самостійна робота	Есе, усні виступи, тести	15
4.1	Демонструвати дотримання принципів професійної етики соціолога та соціальної відповідальності за результати своєї професійної діяльності	Лекції, практичні завдання	Командний дослідницький проект, аналітична записка	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни						
	1.1	2.1	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	4.1.
прн2. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземною мовою, фахово використовувати соціологічну термінологію	+		+	+			+
прн6. Здійснювати реферування наукових джерел (державною та іноземною мовами), обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки						+	+
прн8. Застосовувати новітні соціологічні теорії та методи аналізу соціальних явищ та процесів	+	+					
прн11. Використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології при професійному спілкуванні; обмін інформацією; збір, аналіз, обробці та інтерпретації даних й візуальному представленні результатів наукової діяльності.			+	+	+	+	
прн12. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі принципів професійної етики соціолога.							+
прн14. Виявляти, діагностувати та інтерпретувати актуальні проблеми соціуму на національному та міжнародному рівнях		+	+		+		+
прн16. Зіставляти соціокультурні відмінності та соціальні нерівності; причини їхнього виникнення та наслідки для розвитку соціуму	+			+	+		
прн21. Проводити порівняльні дослідження та робити висновки стосовно природи і причин подібностей і відмінностей різних соціумів			+	+			

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів

Семестрове оцінювання:

Форми роботи	Min балів	Max балів	Результати навчання
Усні виступи та есе на основі аналізу, узагальнення інформації з наукової та публіцистичної літератури, участь в обговореннях	6	10	RH1.1, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1
Експрес-опитування	3	6	RH 1.1, 2.1., 2.3.
Аналітична записка з аналізу емпіричних даних	6	10	RH 2.4, 4.1
Тестовий контроль	6	10	RH1.1, 2.1, 2.3
Командний дослідницький проєкт	14	20	RH2.1., 2.4, 3.1, 4.1
Презентації результатів командного проєкту в аудиторії	1	4	RH3.1, 4.1
Семестровий підсумок	36	60	
Іспит	24	40	RH 1.1, RH2.1, RH2.2, RH2.3
Загальний підсумок з врахуванням іспиту для успішного завершення дисципліни	60	100	

Підсумкове оцінювання: іспит.

Умови допуску до підсумкового іспиту: підсумковий семестровий бал не нижче 36 на основі виконання перелічених форм семестрової роботи з оцінками не нижче мінімальних. Студенти мають обов'язково відпрацювати пропуски занять в усній та/або письмовій формі за поставленими на занятті питаннями/завданнями не пізніше 3-х тижнів після пропущеного заняття.

7.2 Організація оцінювання:

- Усні виступи та есе, участь в обговореннях (протягом семестру)
- Експрес-опитування в аудиторії (теми 1, 5, 6);
- Аналітична записка (теми 4-6);
- Тестовий контроль (теми 1-10).
- Підготовка і проведення командного дослідження (з 4-го тижня роботи);
- Презентація командами та захист результатів проєкту (заключне заняття).

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
<i>Теоретико-методологічна частина 1.</i>				
1	Виклики соціальних нерівностей суспільству і соціології	2	2	6
2	Сучасні теоретико-методологічні підходи до вивчення і пояснення соціальних нерівностей	2	-	6
3	Проблема критеріїв та індикаторів соціальних нерівностей		2	6
<i>Частина 2. Нерівність якості життя: структурні виміри</i>				
4	Методології дослідження нерівностей якості життя	2	-	6
5	Методології дослідження економічних нерівностей	-	2	6
6	Методології кросекційного аналізу нерівностей	2	2	6
<i>Частина 3. Класовий аналіз нерівностей</i>				
7	Неоверберіанська класова методологія Дж. Голдторпа	2	2	6
8	Неомарксистська класова методологія Е.О. Райта	2	2	6
9	Методологія Європейської соціально-економічної класифікації	-	2	6
10	Експертиза стану соціальних нерівностей	2	-	6
	<i>Заключна навчальна конференція за результатами командних досліджень</i>	-	2	30
	ВСЬОГО	14	16	90

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Практичні заняття - 16 год.

Самостійна робота – 90 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

- Abigail McKnight, Pedro Mendes Loureiro, Polly Vizard (2018) Multidimensional Inequality Framework \ Atlantic Fellows. – <http://sticerd.lse.ac.uk/inequality/the-framework/media/mif-framework.pdf>
- Gimpelson V., Treisman D. Misperceiving Inequality \ IZA Discussion Paper No. 9100. - June 2015. – 41 p. - <http://ftp.iza.org/dp9100.pdf>
- Measuring And Reporting On Europeans' Wellbeing: Findings From The European Social Survey \ ESS. - <http://esswellbeingmatters.org/data/index.html> ; <http://esswellbeingmatters.org/drivers/index.html>

Додаткова:

- Cowell Frank A. Measuring Inequality. – Oxford University Press. – P. 75-98. - http://darp.lse.ac.uk/papersDB/Cowell_measuringinequality3.pdf
- Grusky D. The Contours of Social Stratification / D. Grusky // Общество в переходный период: социальные проблемы в фокусе социологии – <http://www.sociology.kharkov.ua/rus/focus.php>

3. Håkon Leiulfstrud, Ivano Bison & Erling Solheim SOCIAL CLASS IN EUROPE II / European Social Survey 2002-2008. - Norway, Italy, 2010. – Pp.9-11, 25-28.
4. Savage M., Devine F. etc. A New Model of Social Class: Findings from the BBC's Great British Class Survey Experiment \ Sociology - April Vol. 47, No. 2, 2013. – P.220-249. <http://soc.sagepub.com/content/47/2/219.full.pdf+html>
5. Sabina Alkire. The Capability Approach and Human Development \ Microsoft PowerPoint - OPHI-HDCA SS11 - Intro to the Capability Approach, SA.ppt - Slides 1-22. - <https://www.ophi.org.uk/wp-content/uploads/OPHI-HDCA-SS11-Intro-to-the-Capability-Approach-SA.pdf>
6. Treiman D. Ganzeboom H. The Fourth Generation of Comparative Stratification Research. In The International Handbook of Sociology. Sage publ. 2000.
7. Walby S., J.Armstrong, S.Strid. Intersectionality: Multiple Inequalities in Social Theory \ Sociology. – 2012, 46(2). – Pp. 224-240. <https://openaccess.city.ac.uk/id/eprint/21791/1/Intersectionality%20Multiple%20Inequalities%20in%20Social%20Theory%20-%20VoR.pdf>

10. Додаткові ресурси:

- The European Social Survey (the ESS) <http://europeansocialsurvey.org/>
- Making personal happiness and wellbeing a goal of public policy \ London School of Economics and Political Sciences <https://www.youtube.com/watch?v=dpA73a9bbuU>
- Monitoring quality of life in Europe https://www.researchgate.net/publication/259257937_Monitoring_quality_of_life_in_Europe
- R.Inglehart Happiness is Different Things to Different People: Subjective Well-being in Global Perspective https://www.youtube.com/watch?v=Y1acwqllFtY&list=PLUold1t9EA7B_nuU-LHirTtdiF9K4AzI0
- Quality of life indicators \ Eurostat Statistics Explained. - http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_indicators
- What happiness is? Hedonic or Eudaimonic? \ Навчальне відео на you-tube. - <https://www.youtube.com/watch?v=PdRE6-mJrYY>
- World Happiness Report 2020. - <https://worldhappiness.report/cd/2020/#read>